

Komise pro průmysl a obchod ČSSD.

Několik zásadních údajů o privatizaci a rozdrobení struktury vodohospodářských podniků v ČR.

Roku 1993 existovalo v ČR celkem 11 státních podniků, které provozovaly vodovody a kanalizace a zároveň měly na starosti rozvoj vodárenské infrastruktury. Během téhož roku stát delegoval správu vodárenského monopolu na města a obce, takže municipality měly zajišťovat provozování služeb v oblasti zásobování vodou, čištění a odvádění vody a přešla na ně i odpovědnost za plánovaný rozvoj vodárenské infrastruktury a její údržbu a opravu. Tato okolnost se projevila tím, že v roce 1995 již bylo 50 okresních vodohospodářských společností a dalších více než 1200 drobných provozovatelů s různou formou vlastnictví. (Současný stav je zřejmý z přiložené mapové přílohy, která je na mailu Fwd: Vodné a stočné v roce 2016 v ČR, kdy kliknutím na jakýkoliv okres se ukáže aktuální cena a zároveň společnost, která ji vlastní).

Nové vodohospodářské obchodní společnosti **VHS** byly tvořeny vodohospodářským majetkem obcí, které vstoupily do VHS. Takto nově zřízené VHS měly zajišťovat služby na úseku provozu, rozvoje vodárenských systémů a to na základě spoluúčastí s fyzickými nebo právníckými osobami. **Tato součinnost se měla řešit tzv. zakladatelskou smlouvou, stanovami a správou obchodní společnosti. Z hlediska pohledu municipalit se mohl jevit tento záměr privatizovat vodárny se spoluúčastí fyzických nebo právníckých osob jako nekonfliktní, neboť převládal názor, že drahé a potřebné investice se podaří zajistit pomocí soukromého sektoru. Ukazuje se, že tento názor byl naprosto naivní, neboť do smluv nebyla zahrnuta kritéria provozování, sankce za neúměrně vysoký nárůst cen vodného a stočného, nebyl do nich zahrnut mechanismus podílu obcí na zisku z provozu, ani z rozvoje vodárenské infrastruktury spojené s rozšiřováním vodovodů a čističek odpadních vod, ani podíl soukromého sektoru na investicích. Výsledkem je, že municipalitám zůstaly trubky, úpravna vody, čistírna a soukromé společnosti berou zisk za prodej vody a čištění odpadních vod.**

Tento paradox se projevuje například tím, že pokud municipality vybudují novou vodárenskou infrastrukturu, musí ji pronajmout stávajícímu

provozovateli, neboť jinou možnost z dříve uzavřených smluv nemají. Podíl ,který mají municipalities z provozu vodárenského systému, nestačí na nové investice a údržbu.

Tento nepříznivý trend byl již zaregistrován státem v roce 2003, kdy byl vypracován návrh na úpravu privatizace, kdy podíl na investicích a zisku měl být půl na půl. Soukromý a veřejný sektor měly mít stejná práva a povinnosti. Tento návrh však nebyl vádou schválen a nedostal se tak ani do Parlamentu.

V rámci předvstupních jednání s EU se ČR zavázala, že na zlepšení situace ve vodárenství bude do této oblasti investovat cca 80 miliard Kč v průběhu 8 let. Za to, mohla v případě, že vodárenství nebude privatizováno získat na jeho rozvoj 55 miliard z fondů EU.

Vydeme –li z údajů Transparency International, pak od roku 2004 v rámci dividend a zisků odteklo do kapes soukromých společností cca 9 miliard. Pokud by vodárenství nebylo zprivatizováno, mohlo státu stačit na jeho obnovu a rozvoj pouze 16 miliard, kdežto VHS musely vynaložit 80 miliard.

Realizací privatizačních projektů státních podniků ve vodárenství stát rezignoval na výnos z prodeje v řádu miliard. Místo injekce ve prospěch státního rozpočtu dal přednost bezúplatnému převodu na samosprávu municipalit, zároveň však nebránil kontaktům VHS se soukromými společnostmi, které vyvádějí mnohem více prostředků ze zisku než VHS, aniž by se podílely přiměřeným podílem na investicích. Stát se snažil zabránit nevýhodným jednáním VHS, vydáním tzv. „zlaté akcie“, nebo vydáním „akcií na jméno“.Tím mělo být umožněno státní správě zablokovat tyto nežádoucí změny.**Jak se ukázalo, tento způsob možného zásahu státu se ukázal jako nedostatečný .**

Z hlediska veřejného sektoru, tedy státu, měst a obcí znamenal privatizace

-ztrátu dosavadních zdrojů financování z výnosů a zisků dosahovaných při prodeji a čištění vody

-ztrátu přímé kontroly a rozhodování ve všech zásadních věcech týkající se prodeje vody a výrazný růst cen vody proti vodárnám, které zůstaly ve vlastnictví obcí

-ztrátu nároku na dotace při financování investic z fondů EU a tím nutnost financovat investice z vlastních rozpočtů.

- dopady tohoto stavu jsou zřejmé z počtu havárií na vodovodních rozvodech, při nichž musí být od zdrojů vody odstaveny části měst i na období několika dnů, dochází k infiltraci splaškových vod od děravých potrubních řádů se zdravotními dopady na značný počet lidí, zejména dětí.

Převážná část smluvních vztahů mezi VHS a soukromým sektorem byla zavírána v letech 1993- 1995 na období 18 až 25 let, takže v nastávajícím období by jejich platnost měla končit. Jde o to upozornit VHS, aby při uzavírání nových, nebo prodlužování stávajících smluv nedocházelo k obdobným nedostatkům. Pro ilustraci v roce 1990 byla cena 0,8 Kč/ m³, spotřeba 170 litrů /osobu/den, v roce 2013 byla cena 80 Kč/m³/den ,spotřeba 94 litrů/osobu/den. Zároveň došlo ke vzrůstu DPH z 5% na 15 %.

Na základě uvedených skutečností v sektoru vodárenství platí, proti všem zásadám:

Čím menší spotřeba, tím větší cena.

Cílem tohoto materiálu je, aby byla zahájena diskuse na úrovni vlády o problémech českého vodárenství, kde se plně projevíly negativní tendence, které vznikly v období let 1993- 1995. Toto téma není součástí programového prohlášení vlády , navíc problematika spadá pod rezort zemědělství a částečně pod rezort životního prostředí, které spravují koaliční partneři.

Na základě materiálu z vodárenských společností a Transparency International zpracoval Ing. Petr. Projenáno na komisi 8.3.2016 s doporučením pro další jednání s Ministerstvem zemědělství.